

РЕШЕНИЕ

№ 346

гр. София , 10.06.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 15-ТИ ТЪРГОВСКИ в публично заседание на десети май, през две хиляди двадесет и първа година в следния състав:

Председател: Даниела Дончева
Членове: Красимир Маринов
Капка Павлова

при участието на секретаря Таня Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Капка Павлова Въззивно търговско дело № 20211001000274 по описа за 2021 година

С решение №261139 от 09.11.2020г., постановено по гр.д.№ 17263/2018г. по описа на СГС е отхвърлен предявеният от „Кадийца“ЕООД против Република България, представлявана от Министъра на финансите иск с правно основание чл.4,§3 от ДЕС, и чл.49, вр.чл.45 от ЗЗД за заплащане на сумата от 165 212,38лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди от недължимо събрана такса за периода 01.01.2014г.-30.06.2014г., ведно със законните последици- лихва и разноски.

Против това решение в законоустановения срок е постъпила въззивна жалба от дружеството- ищец „Кадийца“ЕООД, с която се моли същото да бъде отменено и съдът да постанови ново, с което да уважи претенцията. Счита решението за необосновано и постановено при съществено нарушение на процесуалните правила и материалния закон.

Развити са подробни съображения защо жалбоподателят счита, че има нарушаване на нормите на правото на ЕС и по-конкретно чл.63 от ДФЕС, чл.49 от ДФЕС и чл.107 от ДФЕС. Нарушени били и Директива 2009/28/ЕО от 23.04.2009г. и Директива 2009–72/ЕО. Тези директиви насърчавали производството на електроенергия от възобновяеми източници като основен метод за такова насърчаване била преференциалната цена. Въвеждането на такса от 20% с налагало значителна финансова тежест и затруднение върху този сектор в противоречие с посочените нормативни актове. Позовава се на практика на Съда на ЕО.

На следващо място жалбоподателят поддържа, че е налице хипотезата на чл.49,вр.

чл.45 от ЗЗД. Счита, че приемането на противоконституционен закон е висша форма на противоправност и държавата следва да отговаря за такива действия на нейните органи.

Държавата чрез Министерство на финансите е подала писмен отговор, с който оспорва жалбата. Счита, че обжалваният съдебен акт е правилен и законосъобразен и се моли същия да бъде потвърден. Изложени са подробни доводи в подкрепа на тезата на въззиваемата страна.

И двете страни претендират разноски

Софийският апелативен съд, като прецени събраните по делото доказателства и взе предвид наведените във въззивната жалба оплаквания, намира за установено следното:

Съгласно разпоредбата на чл.269 от ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част. При проверката на правилността на първоинстанционното решение същият е обвързан от посоченото от страната във въззивната жалба, като служебно има правомощие да провери само спазването на императивните материалноправни разпоредби, приложими към процесното правоотношение.

В случая обжалваното решение е постановено от съдебния състав, който е разгледал делото в рамките на общата компетентност на съдилищата. Разгледани са претенциите, основани на изложените в исковата молба обстоятелства.

Настоящият състав намира, че искът е с правно основание чл.49 от ЗЗД вр. чл.45 от ЗЗД, вр. чл.7 от Конституцията на Република България, вр. чл.4,§3 от ДФЕС. Фактическото основание на претенцията е искането за обезщетяването на вреди, причинени от противоконституционен акт на Народното събрание, както и неизпълнение на задължението на Народното събрание да уреди възникналите правни последици от противоконституционна разпоредба. Посочва се, че противоправното поведение се изразява в приемането на точки 2 и 3 на §6 от Заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на РБ за 2014г., с който са създадени чл.35а, ал.1,2 и 3 , чл.35б, ал.1, 2 и 3 ,чл.35в, ал.1, 2 и 3 и чл.73, ал.1, 2, 3 и 4 от ЗЕВИ. Наведени са и твърдения за нарушаване на правото на ЕС с посочените текстове, но те не са заявени като иск с правно основание чл.4,§3 от ДФЕС, а са част от обосновката за реализирането на противоправно поведение на Народното събрание като орган на държавна власт.

Вредите настъпили в резултат на удържане на 20% такса от цената на продаваната от дружеството електрическа енергия. Налице била пряка причинна връзка между противоправното поведение и настъпилото намаляване на имуществото на ищеца с размера на тази такса.

Ответната страна е поддържала, че искът е недопустим, а при условията на алтернативност – неоснователен. Недопустимостта се изразявала в обстоятелството, че

удържаната такса било публичноправно задължение и спрямо нея не били приложими общите правила за търсене на обезщетение за непозволено увреждане, респективно от неоснователно обогатяване между равнопоставени субекти. Процедурата по възстановяване на недължимо събрани публични задължение се осъществявала по ДОПК.

Направено е възражение за неподведомственост на спора на гражданския съд, тъй като по въпросите за недължимо събрани такси производството е административно.

По съществуто на спора в подадения от ответната страна отговор на исковата молба се посочва, че не са налице предпоставките за неговото уважаване. Отношенията между Народното събрание и гражданите били специфични държавно- властнически отношения, които не подлежали на контрол от съдебната власт. Развива се тезата, че националната правна уредба не предвижда възможност да бъде ангажирана отговорността на Народното събрание във връзка с осъществяваната законодателна дейност предвид особения характер на органа и извършваната от него дейност. Това обуславяло процесуалната недопустимост, респ. неоснователност на иска за вреди, причинени от действия на народните представители.

Поддържа се, че решението на КС няма нито отменително, нито правовъзстановително действие, какво в случая цели да постигне ищецът по реда на ангажирането на делктната отговорност. То водело само до неприлагането на същия закон занапред на основание императивната разпоредба на чл.151, ал.2, изр.3 от Конституцията и чл.22,ал.1 от ЗКС. Това сочело на извод, че всичко извършено в периода между влизането в сила на закона и обявяването му за противоконституционен оставало конституционносъобразно, тъй като се е прилагал действащ закон. Неоснователно било и схващането на ищеца, че неупражняването от Народното събрание на правомощието по чл.22, ал.4 от ЗКС представлявало незаконосъобразно поведение. Тази теза се обосновава с твърдението, че от обявяването на процесните норми за противоконституционни не са възникнали правни последици, които е следвало да бъдат уредени по този ред и това следвало от самия характер на акта, обявен за противоконституционен. Според тази страна, посочената разпоредба на ЗКС предвижда една възможност, която не следва да се тълкува като задължение на Народното събрание.

Изразено е и аргументирано становище във връзка с твърденията за нарушение на правото на ЕС като се твърди,че няма такова нарушаване.

На последно място е направено възражение за изтекла в полза на ответната страна погасителна давност. Поддържа се, че началният момент, от който започва да тече давността при известен деец е този, в който е извършено конкретното действие по приемане на законовите разпоредби от НС- актът на приемането им на 04.12.2013г.

Оспорен е и акцесорният иск за заплащане на законна лихва като обусловен от главния такъв.

Въззивният съд намира, че определеният от твърденията на ищеца предмет на спора води до извода, че, същият е подсъден на гражданския съд. Ищецът не твърди, че таксата от 20%, въведена с обявените за противоконституционни разпоредби е недължимо платена, а че е заплатена в резултат на действието на тези норми и че приемането на същите от законодателя представлява деликт. Претендира се обезщетяване на претърпени вреди в резултат на този деликт, а не е отправено искане за възстановяване на недължимо платена такса. Това изключва административния ред за възстановяване на такава. Ето защо възраженията за недопустимост на производството са неоснователни.

Във връзка с оплакванията за незаконосъобразност на атакувания съдебен акт настоящата инстанция намира следното:

По делото не се спори, а и се установява от събраните писмени доказателства, че „Кадийца“ ЕООД е дружество-производител на енергия от възобновяем източник-слънчева енергия. Произведената от собствената на ищеца фотоволтаична централа електрическа енергия е изкупувана по преференциални цени от „ЧЕЗ Електро България“ АД съгласно договор за изкупуване на електрическа енергия № 3400 от 26.07.2012г.

Също така безспорно е, че след приетото изменение на ЗЕВИ със Закона за държавния бюджет за 2014г. сумите за произведена електрическа енергия, изкупена от „ЧЕЗ Електро България“ АД са заплащани след като от тях е удържана 20% такса, дължима съгласно разпоредбите на чл.35а-35в от ЗЕВИ. Общият размер на същата е 165 212,38лв.лв. за периода 01.01.2014г.-09.08.2014г. Не се спори, а и се установява от приложените доказателства-осем броя удостоверения за удържана такса по чл.35б, ал.1 от ЗЕВИ на „ЧЕЗ Електро България“ АД за периода м.01.-м.08.2014г., банкови извлечения за преведената от „ЧЕЗ Електро България“ АД към КЕВР такса по чл.35б, ал.1 от ЗЕВИ и писмо изх.№Е-12-00-286/20.05.2020г. на КЕВР с приложена справка към него, че тази такса е удържана от купувача на електрическата енергия и и преведена на КЕВР, а оттам-в националния бюджет.

С Решение №13 от 31.07.2014г., к.д. №1/2014 г. на КС на РБ, влязло в сила на 10.08.2014г. КС приема, че разпоредбата на чл.35а, ал.1 ЗЕВИ противоречи на чл.60, ал.1 КРБ, съгласно който гражданите са длъжни да плащат данъци и такси, установени със закон, съобразно техните доходи и имущество; че разпоредбата на чл.35а, ал.3 противоречи и на чл.19, ал.2 и ал.3 КРБ, съгласно които законът създава и гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност, като предотвратява злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитава потребителя; инвестициите и стопанската дейност на български и чуждестранни граждани и юридически лица се закрилят от закона; че разпоредбите на чл.35а, ал.2 и чл.35б от ЗЕВИ сами по себе си не са противоконституционни, но те са свързани и обслужват разпоредбите на чл.35а, ал.1 и ал.3, които са противоконституционни и поради обусловеност с тях са също противоконституционни, защото самостоятелното им съществуване влиза в противоречие с

принципа на правовата държава.

Въз основа на тези факти въззивният съд излага следните съображения:

За да бъде уважен иск с правно основание чл.49,вр.чл.45 от ЗЗД вр.чл.7 от Конституцията, следва да бъде установено, че е понесена вреда от ищеца, която е настъпила в резултат на виновно и противоправно поведение на длъжностно лице/лица, изпълнявали работа по възлагане от страна на Държавата като ответник по иска.

Както вече беше посочено по-горе, съгласно чл. 7 на Конституцията държавата отговаря за вредите, причинени от незаконни актове или действия на нейните органи. Народното събрание осъществява законодателната власт в Република България, която е една формите на държавна власт, а правомощията му произтичат от държавата като форма на организация на обществото. Съответно, народните представители са длъжностни лица, макар и особени, които със своите действия осъществяват неговите функции. Ето защо следва да се приеме, че е налице правоотношение по възлагане на работа от нейна страна, което е и първият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.49 от ЗЗД.

Втората предпоставка за уважаване на такъв иск е наличието на противоправно поведение. По делото е безспорно, че с разпоредбите на чл.35а-35в от ЗЕВИ е въведена такса за производство на електрическа енергия от вятърна и слънчева енергия, която се определя по формулата в чл.35а,ал.2 ЗЕВИ. Тези норми са прогласени за противоконституционни с решение на КС №13/31.07.2014г. по к.д.№1/2014г. Това решение има действие занапред, т.е разпоредбите не се прилагат считано от влизането му в сила. В случая това означава че чл.35а-35в от ЗЕВИ спират да действат от 10.08.2014г. Решенията на КС съгласно чл.14, ал.6 от ЗКС са задължителни за всички държавни органи, юридически лица и граждани. Следователно противоконституционността на посочените текстове е установена с влязло в сила спрямо всички решение. Макар нормите да не се прилагат занапред противоконституционността на същите е изначална – от момента на приемането им. Това означава, че е налице противоправно поведение на длъжностните лица - народни представители, които са извършили действие в нарушение на основния закон на страната- Конституцията. Като противоправно следва да се квалифицира и поведението на същите, изразяващо в неизпълнение на задължението да им да предприемат необходимите действия по уреждане на възникналите правни последици от акта, който е обявен за противоконституционен /чл.22,ал.4 от ЗКС/. Не могат да бъде споделено схващането на ответната страна, че тази разпоредба на ЗКС предвижда една възможност, но не и задължение това да бъде направено. Напротив- текстът е императивен. Използван е изразът „се уреждат“ за правните последици от обявения за противоконституционен акт, а не „може да бъдат уредени“. Тезата, че такова уреждане не е необходимо с оглед характера на нормите, които са обявени за противоконституционни също не може да бъде възприета. Законът е вменил в задължение на съответния орган уреждането на последиците от обявяване на противоконституционността. Това обхваща не само евентуалното приемане на

нова, конституционносъобразно норма, а на всички последици от прилагането на старата такава. В случая това е именно осъщественото плащане на такса, за която е прието, че противоречи на Конституцията.

На следващо място безспорно е установена вредата- заплащане на въведената такса и съответно - намаляване на имуществото на ищеца със сума, равна на претендираната като в случай, че тази такса не е била въведена, то производителят е щял да получи пълния размер на стойността на цената на произведената от него електрическа енергия. Настъпването на тази вреда е в причинна връзка с противоправното поведение на народните представители, тъй като именно посочените норми са основанието за събиране на таксата.

Последният елемент от фактическия състав на непозволеното увреждане е вината. Съгласно нормата на чл.45,ал.2 от ЗЗД вината се предполага. В тежест на ответната страна е да установи евентуалните си твърдения, че такава не е налице. В случая не са ангажирани доказателства длъжностните лица- народни представителни да са положили дължимата грижа,за да предотвратят настъпването на деликта.

Следователно е осъществен фактическият състав на чл.49 от ЗЗД вр.чл.45 ЗЗД и чл.7 от Конституцията и така предявеният иск се явява основателен.

Предвид на този извод не е необходимо да се обсъжда дали са нарушени посочените в исковата норми на правото на Европейския съюз, тъй като деликтът вече е установен.

При това положение следва да бъде обсъдено направеното възражение за изтекла в полза на ответната страна погасителна давност. Апелативният съд счита, че същото е неоснователно. Не може да бъде възприета тезата на Министерството на финансите, че давността започва да тече от датата на приемане на акта на НС.

Съгласно чл.22, ал. 4 от ЗКС органът /в случая Народното събрание/, приел обявеният за противоконституционен акт има задължението да уреди възникналите правни последици от него. Съобразно чл. 81, ал. 4 от Правилника за дейността на Народното събрание това задължение следва да се изпълни в двумесечен срок от влизането в сила на решението на КС, т.е. от 10.08.2014 г. Срокът е изтекъл на 10.10.2014 г. именно от този момент е възникнало правото на ищеца да търси обезщетение на претърпените вреди на основание на деликт и съответно е започнала да тече погасителната давност за този иск. Исковата молба е подадена на 28.12.2018г.,т.е. преди изтичане на петгодишния давностен срок. Ето защо искът не е погасне по давност и следва да бъде уважен.

Върху присъдената главница се дължи обезщетение за забава в размер на законната лихва, считано от момента на настъпване на увреждането. Заявената претенция е от един по-късен момент – датата на подаване на исковата молба и същата следва да бъде уважена именно за този период.

С оглед приетото по-горе първоинстанционното решение ще следва да бъде отменено

и ще следва да бъде постановено ново, с което да се уважи предявеният иск с правно основание чл.49,вр. чл.45 от ЗЗД, вр.чл.7 от Конституцията на Република България, вр. чл.4,§3 от ДФЕС като се присъди изцяло претендираната сума от 165 212,38лв., ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане.

С оглед изхода на делото на дружеството- жалбоподател следва да се присъдят направените в първоинстанционното и въззивното производства разноси, които са в размер съответно на 12409.60 лв. и 8525.24 лв. или общо- 20935.84лв. Неоснователно е възражението за прекомерност на уговореното адвокатско възнаграждение, тъй като същото е в минималния размер, предвиден в Наредба №1 / 2004г. на ВАДвС в първата инстанция и под този минимум за въззивната инстанция.

Водим от гореизложеното,Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло решение №261139 от 09.11.2020г., постановено по гр.д.№ 17263/2018г. по описа на Софийски градски съд, ГО, 3-ти състав и вместо него **ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА Република България, представлявана от министъра на финансите да заплати на „Кадийца“ЕООД, ЕИК 101785131 със седалище и адрес на управление гр.София, ж.к.“Младост“, ул. „Александър Малинов“ №89 на основание чл.49,вр. чл.45 от ЗЗД, вр.чл.7 от Конституцията на РБ, вр. чл.4,§3 от ДФЕС сумата от 165 212,38лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди- удържана такса по обявления за противоконституционен чл.35а, ал.2 ЗЕВИ , ведно със законната лихва върху главницата, считано от деня, следващ този на завеждане на иска -29.12.2018г. до окончателното ѝ изплащане, както и 20935.84лв. направени разноси пред първата и пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване при наличие основанията по чл. 280, ал. 1 и ал. 2 ГПК пред Върховния касационен съд в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____